

ΑΜΦΙΒΙΟΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΤΕΥΧΟΣ 85 • ΕΥΡΩ 1,25

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2010

2010

**Επαναπροσδιορίζοντας
τους στόχους για τη διατήρηση
της βιοποικιλότητας**

GlobWetland II

**Το έργο της Ευρωπαϊκής
Υπηρεσίας Διαστήματος
για την υποστήριξη
της Σύμβασης Ραμσάρ**

Έργο LIFE+

**Αποκατάσταση των
δασών του Πάρωνα**

Συνάντηση

**των έργων LIFE+
για την κλιματική αλλαγή**

**3η διεθνής συνάντηση
του Παρατηρητηρίου για
τους Μεσογειακούς Υγροτόπους**

Έκδοση

«Υγρότοποι και Γεωργία»

Σε αυτό το τεύχος

2010. Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας. Από έτος ορόσημο για την ανάλυση της απώλειας της βιοποικιλότητας σε έτος επαναπροσδιορισμού των στόχων και του τρόπου δράσης για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας (σελ. 3-9).

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος ανακοίνωσε την έναρξη του έργου GlobWetland II, ενός νέου έργου, με σκοπό τη συμβολή στη δημιουργία ενός Παγκόσμιου Συστήματος Παρατήρησης για τους Υγροτόπους (σελ. 10-11).

Η αποτίμηση των συνεπειών της πυρκαγιάς της 23ης Αυγούστου 2007 στα δάση μαύρης πεύκης στον Πάρνωνα και η πρόταση για τα μέτρα αποκατάστασής τους είναι τα αποτελέσματα του πρώτου έτους υλοποίησης του έργου LIFE07 NAT/GR/000286 (σελ. 12-13).

Η πρώτη συνάντηση των έργων LIFE+ με θέμα την κλιματική αλλαγή πραγματοποιήθηκε στο Ελσίνκι, στις 18 και 19 Ιανουαρίου 2010, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος της Φιλανδίας (σελ. 14).

Η 3η διεθνής συνάντηση του Παρατηρητηρίου για τους Μεσογειακούς Υγροτόπους πραγματοποιήθηκε στον Ερευνητικό Σταθμό Tour du Valat στην Camargue της Γαλλίας, από 7 έως 11 Φεβρουαρίου 2010 (σελ. 15).

Τις λειτουργίες και αξίες των υγροτόπων, τη διατήρηση και διαχείρισή τους, αλλά και τη σχέση τους με τα γεωργικά οικοσυστήματα πραγματεύεται η νέα έκδοση «Υγρότοποι και Γεωργία» (σελ. 16).

Κρίνος της εόλασσας, φυτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγγυημένων

Επαναπροσδιορίζοντας τους στόχους για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας

Η βιοποικιλότητα είναι η ζωή μας

Η βιοποικιλότητα είναι καθοριστικής σημασίας για τη διατήρηση της ζωής και την ανθρώπινη ευημερία. Η παροχή τροφίμων, καυσίμων, ινών και φαρμακευτικών ουσιών, καταφυγίου και δομικών υλικών, ο καθαρισμός του αέρα και του νερού, η διατήρηση της γονιμότητας του εδάφους και του κύκλου των θρεπτικών στοιχείων, ο μετριασμός των πλημμυρών και της ξηρασίας, η σταθεροποίηση του κλίματος, ο έλεγχος παρασίτων και ασθενειών, αλλά και επιμέρους πολιτιστικά και αισθητικά οφέλη, είναι ορισμένες μόνο από τις ωφέλειες που η βιοποικιλότητα (δηλαδή η γενετική ποικιλότητα των ειδών, η ποικιλία των ειδών φυτών και ζώων, η ποικιλία των οικοσυστημάτων και του τοπίου) παρέχει στον άνθρωπο. Ωστόσο, για τους περισσότερους ανθρώπους, η βιοποικιλότητα παραμένει η «αόρατη» βάση της ανθρώπινης ύπαρξης, καθώς μεγάλο μέρος του συνεχώς αυξανόμενου αστικού πληθυσμού αγνοεί τον βαθμό στον οποίο η βιοποικιλότητα του πλανήτη μας συμβάλλει στην υλική, κοινωνική και πολιτιστική ευημερία.

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμων

Η βιοποικιλότητα χάνεται με επιταχυνόμενο ρυθμό. Στα σαφώς προσδιορισμένα αίτια περιλαμβάνονται η απώλεια ενδιαιτημάτων, η αλλαγή του κλίματος, τα χωροκατακτητικά είδη, η υπερεκμετάλλευση και η ρύπανση. Βαθύτερα αίτια αποτελούν η κακή διακυβέρνηση και η λανθασμένη κατανόηση της σημασίας της διατήρησης της βιοποικιλότητας για την ευημερία της κοινωνίας, τώρα, αλλά και μακροπρόθεσμα.

Η Διάσκεψη του Ρίο, το 1992, με την υπογραφή της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα, σηματοδότησε την παγκόσμια αναγνώριση της ανάγκης για «διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας, αειφορική χρήση των συστατικών της και δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των πλεονεκτημάτων, που θα προκύψουν από τη χρήση των γενετικών πόρων...» (όπως ορίζεται στο άρθρο 1 σχετικά με τον σκοπό της Σύμβασης). Ωστόσο, η αναγνώριση των ιδιαίτερως υψηλών ρυθμών απώλειας της βιοποικιλότητας και η σηματοδότηση της υψηλής ιεράρχησης των θεμάτων βιοποικιλότητας σε πολιτικό επίπεδο, ήρθε περίπου 10 έτη αργότερα:

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμων

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμων

- Το 2001, η Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει τον στόχο: να σταματήσει ο ρυθμός απώλειας της βιοποικιλότητας έως το 2010.
- Το 2002, η 6η Διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών της Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα θέτει ως στόχο: να μειωθεί σημαντικά ο ρυθμός απώλειας της βιοποικιλότητας έως το 2010.

Το 2010 έφθασε, αλλά, παρά την πρόοδο που υπήρξε, ο στόχος δεν επιτεύχθηκε. Αυτό ήταν, άλλωστε, και το κύριο συμπέρασμα της ενδιάμεσης αξιολόγησης της υλοποίησης του σχεδίου δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη βιοποικιλότητα, το οποίο δημοσιεύθηκε στο τέλος του 2008. Ο αρμόδιος για το περιβάλλον Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης κ. Σταύρος Δήμας, είχε τότε παραδεχθεί ότι ο στόχος της ανάσχεσης της απώλειας βιοποικιλότητας έως το 2010 δεν ήταν δυνατό να επιτευχθεί, τονίζοντας μεταξύ άλλων ότι «...η ενσωμάτωση του σχετικού με τη βιοποικιλότητα προβληματισμού σε άλλες τομεακές πολιτικές παραμένει βασική πρόκληση». Η εν λόγω αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προσδιόριζε τις προτεραιότητες για την ανάληψη περαιτέρω δράσης, ενώ η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σε γνωμοδότηση της 15ης Ιουλίου 2009 επί της «Ενδιάμεσης αξιολόγησης της εφαρμογής του σχεδίου δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη βιοποικιλότητα», μεταξύ άλλων, επισήμαινε ότι:

- «Το επιχείρημα της οικονομικής αξίας της βιοποικιλότητας δεν έχει βρει ακόμη αντίκτυπο στην πολιτική πρακτική. Η διατήρηση της βιοποικιλότητας αποτελεί αναγκαίο και βασικό στόχο που επιβάλλεται όχι μόνο για ηθικούς λόγους ή για λόγους δεοντολογίας. Υπάρχουν και πολυάριθμα οικονομικά τεκμήρια τα οποία δικαιολογούν μια ταχύτερη και πιο επιτυχημένη δράση. Οι οικονομικές απώλειες που προκύπτουν από τη μείωση των υπηρεσιών που προσφέρουν τα οικοσυστήματα υπολογίζονται ήδη σήμερα σε πολλές εκατοντάδες δισεκατομμύρια ευρώ. Πρόκειται για σπατάλη, το βάρος της οποίας δεν είναι πλέον σε θέση να σηκώσουν οι εθνικές οικονομίες μας.

- Τα 160 μέτρα (που περιέχονται στο σχέδιο δράσης για τη βιοποικιλότητα) είναι στην ουσία ορθά και απαραίτητα. Ταυτόχρονα όμως υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες για το αν και κατά πόσον οι διοικητικοί φορείς και οι πολιτικοί που δεν είναι άμεσα εξοικειωμένοι με την πολιτική για τη βιοποικιλότητα θα αναλάβουν δεσμεύσεις και θα καταβάλουν τις απαιτούμενες προσπάθειες.
- Θεωρείται αναγκαίο να δοθεί προτεραιότητα στον 4ο πολιτικό τομέα, δηλαδή στη βελτίωση του γνωστικού υπόβαθρου, ώστε, τόσο οι πολίτες, όσο και οι πολιτικοί να συνειδητοποιήσουν τις πραγματικές συνέπειες των πράξεών τους».

Ρέμα στον Χελμό, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμων

Αγριοπανός στον Πάρωνα, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμίων

Το 2010 ορίστηκε, σύμφωνα με απόφαση της 61ης Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, ως Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας, ώστε να συμπίπτει με το έτος - ορόσημο για τον στόχο μείωσης του ρυθμού απώλειας της βιοποικιλότητας (Στόχος του 2010).

Η 61η Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ το 2006, εκφράζοντας τη βαθιά ανησυχία του οργανισμού για τις κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές και πολιτιστικές επιπτώσεις από την απώλεια της βιοποικιλότητας, καθώς και τις επιπτώσεις στην επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας, ανακήρυξε το 2010 ως Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας. Η Γραμματεία της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα κλήθηκε να συντονίσει τις δραστηριότητες του Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας, ενώ η UNESCO προσδιορίστηκε ως ο βασικός διεθνής εταίρος στην επίσημη στρατηγική υλοποίησης που εκπονήθηκε. Στο πλαίσιο του Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας, έχουν προγραμματισθεί σειρά συναντήσεων και εκδηλώσεων από 164 φορείς οι οποίοι ήδη μετέχουν ως εταίροι-υποστηρικτές του Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας, ενώ ο κατάλογος αναμένεται να αυξηθεί, καθώς ενημερώνεται διαρκώς με νέους εταίρους και εκδηλώσεις. Περισσότερες πληροφορίες για το Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας και τις σχετικές εκδηλώσεις υπάρχουν στον ιστότοπο της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα www.cbd.int/2010/welcome. Το πλήρες πρόγραμμα των εκδηλώσεων που προγραμματίζονται ή στηρίζονται από την UNESCO και τη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα δίνεται στον ιστότοπο www.unesco.org/mab/doc/iyb/calendar.pdf.

Με κύριο σύνθημα «*Η βιοποικιλότητα είναι ζωή, η βιοποικιλότητα είναι η ζωή μας*», το Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας σηματοδοτεί έτος γιορτής για τη βιολογική ποικιλομορφία και την αξία της για τη ζωή στη Γη. Σύμφωνα με τον κ. Ahmed Djoghlaif, Εκτελεστικό Γραμματέα της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα, το Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας αποτελεί μια μοναδική ευκαιρία ώστε να καταστεί σαφής ο ζωτικός ρόλος που διαδραματίζει η βιοποικιλότητα για τη διατήρηση της ζωής στη Γη, διαδίδοντας μηνύματα όπως:

- Οι άνθρωποι αποτελούν μέρος της πλούσιας πολυμορφίας της φύσης και έχουν τη δύναμη να την καταστρέψουν ή να την προστατεύσουν.
- Η βιοποικιλότητα, η ποικιλία της ζωής στη Γη, είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διατήρηση των ζώντων δικτύων και συστημάτων, τα οποία μας παρέχουν υγεία, πλούτο, τρόφιμα, καύσιμα και ζωτικής σημασίας υπηρεσίες από τις οποίες εξαρτάται η ζωή μας.
- Η ανθρώπινη δραστηριότητα προκαλεί απώλεια της βιοποικιλότητας, σε ιδιαίτερα επιταχυνόμενο ρυθμό. Η απώλεια αυτή είναι αμετάκλητη, μας κάνει όλους φτωχότερους και καταστρέφει τα συστήματα υποστήριξης της ζωής στα οποία καθημερινά βασιζόμαστε. Αλλά μπορούμε να την εμποδίσουμε!
- Το 2010 είναι αφιερωμένο στη βιοποικιλότητα. Ας προβληματιστούμε για τα επιτεύγματά μας ως προς τη διαφύλαξή της. Ας επικεντρωθούμε στο επείγον της πρόκλησης που αντιμετωπίζουμε για το μέλλον. Η ώρα να δράσουμε είναι τώρα!

Συναντήσεις και εκδηλώσεις στο πλαίσιο του Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας

■ Για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, από την οποία εξαρτάται κάθε πτυχή της ανθρώπινης ευημερίας, αλλά και για την επίτευξη των διεθνών αναπτυξιακών στόχων, είναι αναγκαίο να ληφθεί υπόψη η διεπιστημονική διάσταση της πρόκλησης που αντιπροσωπεύει. Προς την κατεύθυνση αυτή και στο πλαίσιο του Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας, ορισμένες από τις δραστηριότητες που έχουν προγραμματισθεί είναι οι ακόλουθες:

- **Εναρκτήρια εκδήλωση**, UNESCO Παρίσι, 21 - 22 Ιανουαρίου 2010: παρουσιάσεις και συζητήσεις με φορείς λήψης αποφάσεων και χάραξης πολιτικής, εμπειρογνώμονες και διαμορφωτές γνώμης, για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την παγκόσμια πρόκληση για τη βιοποικιλότητα.
- **Συνέδριο για τη βιοποικιλότητα στην πολιτική και την επιστήμη**, UNESCO Παρίσι, 25 - 29 Ιανουαρίου 2010: επιστημονικό συνέδριο για συμβολή στη γνώση σχετικά με τις αντιδράσεις της βιοποικιλότητας στην κλιματική αλλαγή και τον καθορισμό κοινών προτεραιοτήτων επιστήμης - πολιτικής, στην έρευνα και τη χρηματοδότηση.
- **Περιοδεύουσα έκθεση Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας**, UNESCO Παρίσι, έναρξη 21 Ιανουαρίου 2010: έκθεση διάδοσης των κύριων μηνυμάτων του Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας, με στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση για τη σπουδαιότητά της.
- **Συνέδριο του Τρόντχαϊμ για τη βιοποικιλότητα**, Τρόντχαϊμ Νορβηγίας, 1 - 5 Φεβρουαρίου 2010: κύρια συνάντηση σχετικά με τη συνέχιση για την επίτευξη του στόχου του 2010 για τη βιοποικιλότητα.
- **Διεθνές συνέδριο για τη βιολογική και πολιτιστική ποικιλομορφία**, Μόντρεαλ Καναδά, Ιούνιος - Ιούλιος 2010: διεθνές συνέδριο για την ανταλλαγή γνώσεων και πρακτικών που συνδέουν τη βιολογική με την πολιτιστική ποικιλότητα και για την ανάπτυξη προγράμματος εργασίας για κοινή εφαρμογή από την UNESCO, τη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα και άλλους εταίρους.

Ροδόπη. Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμον

- **Εκπαιδευτικό πακέτο για τη βιοποικιλότητα της UNESCO - 1η παρουσίαση**, Νακόγια Ιαπωνίας, Οκτώβριος 2010: εκπαιδευτικό πακέτο για τη βιοποικιλότητα, που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές, συνθέτοντας ένα εύκολο στη χρήση και ελκυστικό εργαλείο ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης των νέων, αλλά και του ευρύ κοινού.
- **Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ**, Νέα Υόρκη ΗΠΑ, Σεπτέμβριος 2010: συνάντηση υψηλού επιπέδου για τη βιοποικιλότητα παρουσίαση των ευρημάτων του Global Biodiversity Outlook-3.
- **10η Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα**, Ναγογια Ιαπωνίας, 11 - 29 Οκτωβρίου: συνάντηση υψηλού επιπέδου σχετική με το Διεθνές έτος Βιοποικιλότητας, έκθεση της UNESCO, εκδήλωση για τους νέους και εορτασμός του Διεθνούς Έτους.
- **Τελετή λήξης του Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας και έναρξης του Διεθνούς Έτους Δασών**, Καναζάβα Ιαπωνίας, 10 Δεκεμβρίου 2010 (προς επιβεβαίωση).

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμον

Το συνέδριο της UNESCO για τη βιοποικιλότητα στην πολιτική και την επιστήμη

Φορείς όπως η UNESCO μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά, συνεισφέροντας στην οικοδόμηση και πλήρωση των κενών της επιστημονικής γνώσης για τη βιοποικιλότητα, συνυπολογίζοντας την πολιτιστική διάσταση της χρήσης της, παρέχοντας εκπαίδευση, αλλά και ευαισθητοποιώντας και διαδίδοντας τη σπουδαιότητα της αειφόρου διαχείρισης της βιοποικιλότητας.

Το συνέδριο της UNESCO για τη βιοποικιλότητα στην πολιτική και την επιστήμη πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας, στα κεντρικά γραφεία της UNESCO στο Παρίσι, από τις 25 έως και τις 29 Ιανουαρίου 2010. Το συνέδριο ακολούθησε τις εναρκτήριες εκδηλώσεις του Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας (Παρίσι, 21 - 22 Ιανουαρίου 2010) και πραγματοποιήθηκε πέντε έτη μετά από τη διεθνή διάσκεψη για τη βιοποικιλότητα, την επιστήμη και τη διακυβέρνηση, που έγινε επίσης στα κεντρικά γραφεία της UNESCO, τον Ιανουάριο του 2005.

Με τη συμμετοχή περισσότερων των 250 εκπροσώπων από όλο τον κόσμο, το συνέδριο έδωσε την ευκαιρία παρουσίασης των νέων επιστημονικών ευρημάτων στον τομέα της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων, ακόμη και σε σχέση με την κλιματική αλλαγή. Παρείχε, επίσης, τη δυνατότητα εκτίμησης των σχετικών επιπτώσεων στη χάραξη πολιτικής. Παράλληλα, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες που εκφράστηκαν από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα, το συνέδριο έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στην επιστημονική κοινότητα, προκειμένου να τονισθεί η νέα γνώση που μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο αποφάσεων που αφορούν στη βιοποικιλότητα. Ως εκ τούτου, τα συμπεράσματα του συνεδρίου θα παρουσιαστούν και θα αξιοποιηθούν σε σχετικές συναντήσεις που θα πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια του Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας.

Στο κείμενο των συμπερασμάτων του συνεδρίου αναγνωρίζεται ότι ο στόχος του 2010 για τη βιοποικιλότητα δεν επιτεύχθηκε, αλλά δεδομένης της σπουδαιότητας της βιοποικιλότητας για την ανάπτυξη και την ευημερία του ανθρώπου, αναγνωρίζεται, επίσης, ότι η αναχαίτιση της απώλειας της βιοποικιλότητας αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις του σήμερα.

Το όραμα για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας επαναπροσδιορίζεται και εστιάζει: α) στην ικανότητα της βιοποικιλότητας να εμπνέει από μόνη της την επιβίωση και ως εκ τούτου, τη δυναμική και ευέλικτη αντίδρασή μας, προκειμένου για την εξισορρόπηση των τοπικών και παγκόσμιων, των τρεχουσών

Φαράγγι της Σαμαριάς, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμον

και μελλοντικών αναγκών και β) στη διεπιστημονική και συμμετοχική προσέγγιση στην έρευνα για τη βιοποικιλότητα για την πληρέστερη ενσωμάτωση του ανθρώπινου στοιχείου στην μελέτη των οικολογικών διεργασιών, που συνδέονται στενά με τις κοινωνικο-οικονομικές και πολιτιστικές διαδικασίες και αντίστροφα.

Στο κείμενο καταγράφονται, επίσης, συστάσεις για προτεραιότητες και τρόπους δράσης στους τομείς της ταξινόμησης και της διατήρησης, αλλά και αναφορικά με την αξιοποίηση της αυτόχθονης και τοπικής γνώσης για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την ενίσχυση των προσεγγίσεων σε επίπεδο περιοχής, τη διαχείριση της βιοποικιλότητας σε επίπεδο τοπίου, τη σχέση μεταξύ βιοποικιλότητας και ανάπτυξης, το τρίπτυχο «επικοινωνία, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση του κοινού», αλλά και για την αξιοποίηση της βιοποικιλότητας για την ισότητα των δύο φύλων! Τέλος, στο κείμενο σκιαγραφείται η πορεία προς το μέλλον. Το πλήρες κείμενο παρέχεται στη διεύθυνση www.unesco.org/mab/doc/iyb/recommendations.pdf.

2010 CALLS FOR NEW BIODIVERSITY TARGETS

Trondheim
Conferences
on
Biodiversity

Το 6ο Συνέδριο του Τρόντχαϊμ για τη βιοποικιλότητα

*Αντιλαμβανόμενοι τους στόχους για τη βιοποικιλότητα
Πράττοντας υπέρ της
Λειτουργώντας για την αειφόρο ανάπτυξη*

Το 6ο Συνέδριο του Τρόντχαϊμ για τη βιοποικιλότητα πραγματοποιήθηκε από 1 έως 5 Φεβρουαρίου 2010 και φιλοξενήθηκε από το Νορβηγικό Υπουργείο Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με το Πρόγραμμα Περιβάλλον των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) και με τη Γραμματεία της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα. Με τη διοργάνωση της Νορβηγικής Διεύθυνσης Διαχείρισης της Φύσης, στο συνέδριο μετείχαν περισσότεροι από 300 εκπρόσωποι κρατών, υπηρεσιών και φορέων των Ηνωμένων Εθνών, της επιστημονικής κοινότητας, επιστημονικών ιδρυμάτων και οργανισμών, από 100 σχεδόν χώρες.

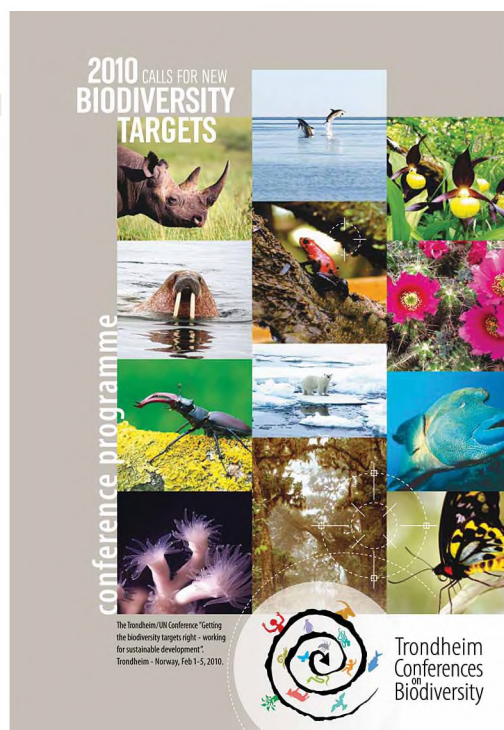
Το 6ο Συνέδριο του Τρόντχαϊμ για τη βιοποικιλότητα εξέτασε την κατάσταση και τα διδάγματα από τον στόχο του 2010 και επικεντρώθηκε στην ανάγκη να επισπευθεί η εφαρμογή της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα, αλλά και να τεθούν νέοι στόχοι για το μέλλον. Οι συμμετέχοντες εστίασαν στην ανάπτυξη των μελλοντικών, δηλαδή μετά το 2010, στόχων για τη βιοποικιλότητα και πολλοί υποστήριξαν ότι οι νέοι στόχοι πρέπει να είναι «SMART», δηλαδή συγκεκριμένοι (Specific), μετρήσιμοι (Measurable), φιλόδοξοι (Ambitious), ρεαλιστικοί (Realistic) και χρονικά δεσμευτικοί (Time-bound). Ωστόσο, οι νέοι στόχοι θα καθορισθούν στο πλαίσιο της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα και των Ηνωμένων Εθνών, κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2010. Επίσης, εξετάστηκαν οικονομικά θέματα σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες των οικοσυστημάτων, αλλά και η ενσωμάτωση των θεμάτων αυτών στη λήψη αποφάσεων κοινωνικού χαρακτήρα.

Τα αποτελέσματα του Συνεδρίου θα τροφοδοτήσουν με σημαντικές πληροφορίες τις σχετικές συναντήσεις στο πλαίσιο της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα, οι οποίες με τη σειρά τους θα τροφοδοτήσουν την Ειδική Σύνοδο για τη βιοποικιλότητα που θα πραγματοποιηθεί στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2010, αλλά

και τη 10η Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης στη Nagoya της Ιαπωνίας, τον Οκτώβριο του 2010. Επιπλέον, τα αποτελέσματα του Συνεδρίου αναμένεται να συμβάλουν σε συναντήσεις για τη βιοποικιλότητα, στο πλαίσιο του Προγράμματος για το Περιβάλλον των Ηνωμένων Εθνών (UNEP), ενώ το ίδιο το συνέδριο από μόνο του αποτελεί μια χρήσιμη συμβολή στο Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας κατά το 2010.

Παράγωγο του Συνεδρίου του Τρόντχαϊμ υπήρξε η διατύπωση 12 μηνυμάτων σχετικών με τη βιοποικιλότητα, τα οποία δίδονται ακολούθως:

- Ο στόχος για το 2010 έχει εμπνεύσει δράση, αλλά δεν θα επιτευχθεί στο ακέραιο.
- Η απώλεια της βιοποικιλότητας και η υποβάθμιση των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων έχουν όλο και πιο επικίνδυνες συνέπειες για την ευημερία του ανθρώπου, ακόμη και συνέπειες επιβίωσης για ορισμένες κοινωνίες.
- Απαιτούνται επειγόντως μέτρα για την αντιμετώπιση της απώλειας της βιοποικιλότητας.
- Η βιοποικιλότητα αποτελεί το φυσικό κεφάλαιο της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Η αδράνεια είναι ακριβότερη από τη δράση.
- Πολύ περισσότεροι οικονομικοί τομείς από όσους αντιλαμβανόμαστε εξαρτώνται από τη βιοποικιλότητα.
- Η βιοποικιλότητα και η αλλαγή του κλίματος είναι άρρηκτα συνδεδεμένες.
- Εφαρμογή! Εφαρμογή! Εφαρμογή!
- Τώρα είναι η ώρα να αυξήσουμε τη γνώση μας.
- Πρέπει να επικοινωνούμε τα θέματα βιοποικιλότητας.
- Απαιτείται ουσιαστική αύξηση των πόρων.
- Ας αντιληφθούμε σωστά τους στόχους για τη βιοποικιλότητα.

AMPHIBION

Και όπως δήλωσε στο Συνέδριο και ο Νορβηγός συγγραφέας Jostein Gaarder «Έχω αποφασίσει να μην είμαι απαισιόδοξος για λογαριασμό της φύσης και της βιοποικιλότητας. Δεν μπορούμε να μας επιτρέψουμε την παρακμή του να είμαστε απαισιόδοχοι. Η «απαισιοδοξία» είναι απλώς μια άλλη λέξη για την άρνηση της ευθύνης, μια άλλη λέξη για την τεμπελιά. Ανάμεσα στην απαισιοδοξία και τη αισιοδοξία είναι αυτό που

λέγεται ελπίδα, και η πρακτική επέκταση της ελπίδας είναι αυτό που αποκαλούμε αγώνας. Ακριβώς όπως ο αγώνας για τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν τελειώνει ποτέ, έτσι και ο αγώνας για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας του Πλανήτη δεν θα τελειώσει ποτέ».

Συνοπτική παρουσίαση της έκθεσης δίδεται στη διεύθυνση: www.trondheimconference.org/rodheimskonferansen/.

Το ιστορικό των συνεδρίων του Τρόντχαϊμ για τη βιοποικιλότητα

Από το 1993, το Συνέδριο του Τρόντχαϊμ παρέχει την ευκαιρία, στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής, στους υπευθύνους για την άσκηση της διαχείρισης και στους επιστήμονες, για έναν ανοικτό και εποικοδομητικό διάλογο, αλλά και μια επιστημονικά ορθή βάση για ζητήματα που συζητούνται στο πλαίσιο της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα. Τα συνέδρια του Τρόντχαϊμ είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας μεταξύ της Γραμματείας της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιολογική Ποικιλότητα, του Προγράμματος για το Περιβάλλον των Ηνωμένων Εθνών και της Νορβηγικής Κυβέρνησης και πραγματοποιούνται κάθε 3 - 4 έτη.

Τα συνέδρια σηματοδοτούν ένα φόρουμ όπου οι συμμετέχοντες ανταλλάσσουν επιστημονικές απόψεις πάνω σε θέματα που ενδιαφέρουν τη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα. Οι διασκέψεις διακρίνονται για τη θετική και εποικοδομητική ατμόσφαιρα, την ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων, βάσει των βέλτιστων δυνατών επιστημονικών δεδομένων, για συστάσεις που εστιάζουν στην πολυδιάστατη φύση της εφαρμογής της Σύμβασης και λαμβάνουν υπόψη ότι τα θέματα βιοποικιλότητας αποτελούν το θεμέλιο της αειφόρου ανάπτυξης.

Τα πέντε προηγούμενα συνέδρια του Τρόντχαϊμ συνέβαλαν εποικοδομητικά στις διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα και παρείχαν σημαντική ενίσχυση των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων δικτύωσης για τους συμμετέχοντες.

- **Το 1ο Συνέδριο** (1993) συνεισέφερε στην πρώτη συνεδρίαση της Διακυβερνητικής Επιτροπής των υπογραφόντων τη Σύμβαση.
- **Το 2ο Συνέδριο** (1996) επικεντρώθηκε σε προβλήματα που συνδέονται με τα χωροκατακτητικά ξενικά είδη και συνεισέφερε στην ανάπτυξη του Παγκόσμιου Προγράμματος για τα χωροκατακτητικά είδη.
- **Το 3ο Συνέδριο** (1999) συζήτησε την οικοσυστημική προσέγγιση της αειφόρου διαχείρισης της βιοποικιλότητας και συνεισέφερε στη μεταγενέστερη έγκριση των αρχών της οικοσυστημικής προσέγγισης στην COP-6, το 2002.
- **Το 4ο Συνέδριο** (2003) επικεντρώθηκε στη μεταφορά τεχνολογίας και στην ανάπτυξη ικανοτήτων και συνεισέφερε στο Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP) και στο διακυβερνητικό στρατηγικό του σχέδιο για την υποστήριξη της τεχνολογίας και την ανάπτυξη ικανοτήτων στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- **Το 5ο Συνέδριο** (2007) επικεντρώθηκε στο ερώτημα «Γιατί η βιοποικιλότητα είναι σημαντική για την καταπολέμηση της φτώχειας και για την αειφόρο ανάπτυξη;» και σε δύσκολους συμβιβασμούς στο θέμα αυτό. Η ευρεία αυτή προσέγγιση επιλέχθηκε, καθώς κύρια στρατηγικά ζητήματα που θα συζητούνταν κατά τη διάσκεψη των συμβαλλομένων μερών τον Μάιο 2008 ήταν η πρόοδος στην εφαρμογή του Στρατηγικού Σχεδίου για τη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα και, εν συνεχεία, η πρόοδος ως προς τον στόχο του 2010, δηλαδή ως προς τη σημαντική μείωση του ρυθμού απώλειας της βιοποικιλότητας και των σχετικών αναπτυξιακών στόχων της Χιλιετίας.

Μετάφραση και προσαρμογή κειμένων από τις ακόλουθες πηγές:
<http://www.worldculturepictorial.com/blog/content/2010-international-year-biodiversity-extinction-1000>
<http://www.cbd.int/2010/welcome/>
<http://www.unesco.org/mab/doc/iyb/calendar.pdf>
<http://www.unesco.org/mab/doc/iyb/UNESCOandIYB.pdf>
http://portal.unesco.org/science/en/ev.php-URL_ID=8090&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
<http://www.unesco.org/mab/doc/iyb/recommendations.pdf>
<http://www.trondheimconference.org>
<http://www.iisd.ca/recent/recentmeetings.asp?id=3>
<http://www.trondheimconference.org/trondheimskonferansen>
<http://www.iisd.ca/ymb/biodiv/tcb6>

Έλενα Χατζηχαράλαμους

Λίμνη Τσιβλού στην Πελοπόννησο, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμων

GlobWetland II: Νέο έργο της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Διαστήματος για την υποστήριξη της Σύμβασης Ραμσάρ

Στις 21 Ιανουαρίου 2010, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος (European Space Agency - ESA) ανακοίνωσε την έναρξη του έργου GlobWetland II, το οποίο σηματοδοτεί το νέο βήμα¹ της ESA στο πλαίσιο της Σύμβασης Ραμσάρ. Κύριος σκοπός του έργου είναι να συμβάλει στη δημιουργία ενός Παγκόσμιου Συστήματος Παρατήρησης για τους Υγροτόπους (Global Wetland Observing System, G-WOS), η ανάγκη του οποίου διατυπώνεται στο Στρατηγικό Σχέδιο της Σύμβασης (2009 - 2014, Στρατηγική 1.2 Παγκόσμια Πληροφόρηση για τους Υγροτόπους).

Κατά τη διάρκεια του διετούς έργου, θα αναπτυχθεί το πιλοτικό πληροφοριακό σύστημα G-WOS, το οποίο θα αποκαλείται και GlobWetland II. Το σύστημα αυτό θα υποστηρίζει την παραγωγή θεματικών χαρτών σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και την εκτίμηση δεικτών παρακολούθησης της κατάστασης και της τάσης εξέλιξης περίπου 200 υγροτόπων στην παράκτια ζώνη (100 km από την ακτή) της Νότιας και Ανατολικής Μεσογείου, η οποία εκτείνεται από το Μαρόκο έως την Τουρκία.

Η ESA χρηματοδοτεί το έργο GlobWetland II προκειμένου να επιδείξει την επιχειρησιακή δυνατότητα των τεχνολογιών Παρατήρησης της Γης (Earth Observation - EO) να συμβάλουν αποτελεσματικά στη διαχείριση και διατήρηση των υγροτόπων και ειδικότερα στην απογραφή υγροτόπων και στην παρακολούθηση και αξιολόγηση της οικολογικής τους κατάστασης. Απώτερος σκοπός της ESA είναι η αύξηση της χρήσης των εφαρμογών Παρατήρησης της Γης, στο πλαίσιο της Σύμβασης Ραμσάρ για τους Υγροτόπους και η ενδυνάμωση της συνεργασίας της με τη Γραμματεία Ραμσάρ και την Επιστημονική και Τεχνική Ομάδα της Σύμβασης, με τα κράτη μέλη της Σύμβασης και τους φορείς διαχείρισης υγροτόπων. Η επιλογή της περιοχής μελέτης (Νοτιοανατολική Μεσόγειος) αποτελεί έκφραση της στρατηγικής συνεργασίας με την Περιφερειακή Πρωτοβουλία MedWet της Σύμβασης Ραμσάρ, και συγκεκριμένα με το Παρατηρητήριο για τους Μεσογειακούς Υγροτόπους (Mediterranean Wetland Observatory - MWO).

Η εξαμελής ευρωπαϊκή ομάδα υλοποίησης του έργου προβλέπεται να συνεργαστεί στενά με τις αρμόδιες υπηρεσίες των χωρών της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, όπως τα

Εθνικά Εστιακά Σημεία της Σύμβασης Ραμσάρ, αλλά και με ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς που επιθυμούν να συνδράμουν και προσδοκούν άμεσα στα αποτελέσματα του έργου, όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, το Παγκόσμιο Κέντρο Διατήρησης και Παρακολούθησης του UNEP, οι διεθνείς περιβαλλοντικές οργανώσεις Wetlands International, WWF International, Birdlife International κ.λπ.

Πιο συγκεκριμένα, σε στενή συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες και ειδικούς επιστήμονες των χωρών της περιοχής μελέτης, θα παραχθούν οι ακόλουθοι θεματικοί χάρτες σε τρεις χρονικές στιγμές (1975 - 76, 1990 - 91, 2005 - 06) και σε κλίμακες από 1:50.000 έως 1:100.000:

- χρήσεις γης και κάλυψη γης, περιλαμβάνοντας τυπολογία για επιμέρους κλάσεις των υγροτόπων,
- αλλαγές και μακρόχρονη ανάλυση των τάσεων των αλλαγών,
- υδροπερίοδος για ανάλυση των ετήσιων διακυμάνσεων.

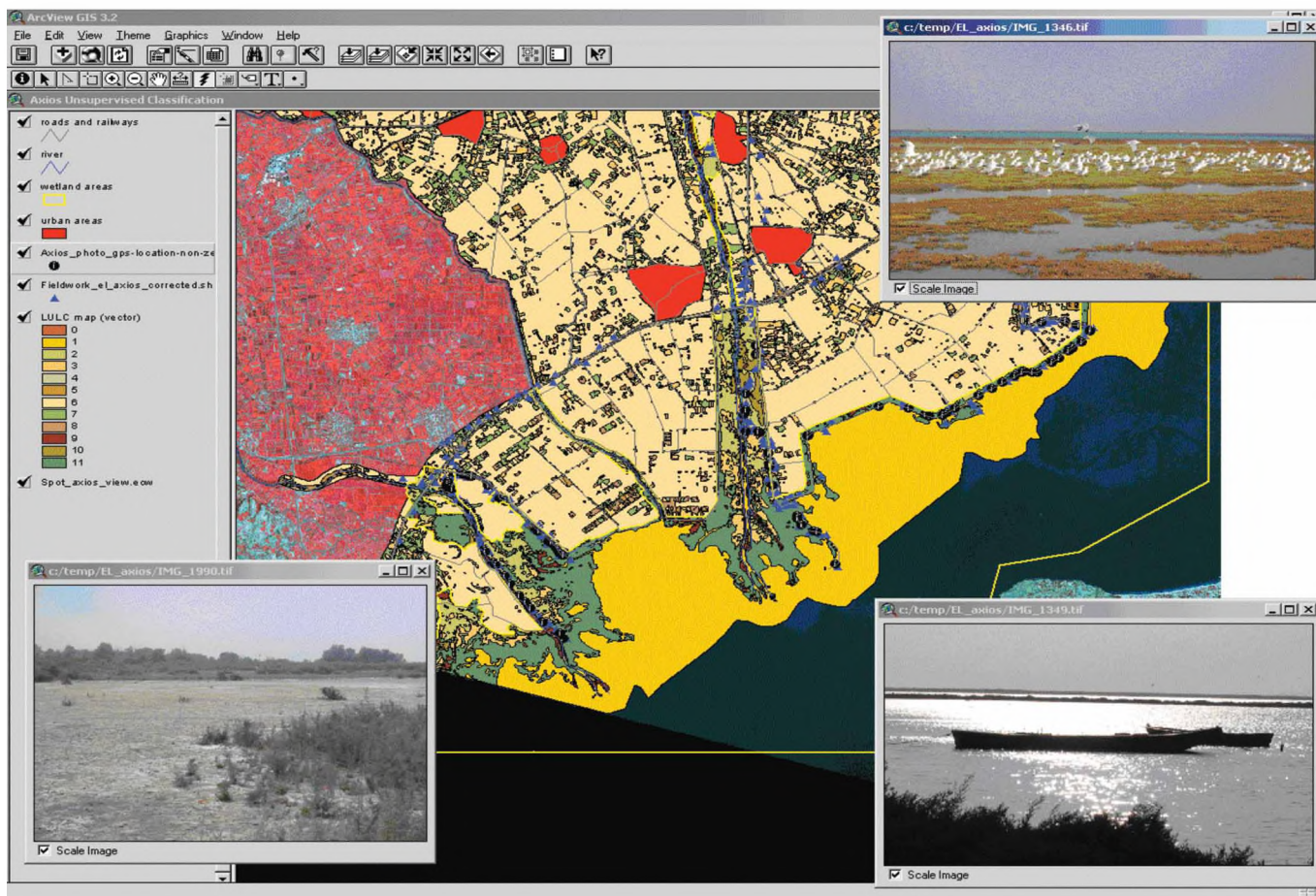
Η χαρτογράφηση θα αφορά στους υγροτόπους και σε μια περιφερειακή αυτών ζώνη, ίσης έκτασης.

Αξιοποιώντας πλήρως τους θεματικούς χάρτες μέσω του GlobWetland II πληροφοριακού συστήματος, θα υπολογίζονται, για τις ίδιες χρονικές στιγμές, επιλεγμένοι δείκτες της Σύμβασης Ραμσάρ, όπως αυτοί έχουν διατυπωθεί από την Επιστημονική και Τεχνική Ομάδα της Σύμβασης και επιλεγμένοι δείκτες για την κατάσταση και τάση των Μεσογειακών υγροτόπων, οι οποίοι προτείνονται από το Παρατηρητήριο για τους Μεσογειακούς Υγροτόπους της Πρωτοβουλίας MedWet. Οι δείκτες θα υπολογίζονται για κάθε υγρότοπο και για κάθε μία από τις τρεις χρονικές στιγμές. Επιπλέον, θα υπολογίζονται ανά λεκάνη απορροής, ανά χώρα ή ομάδα χωρών.

Το ΕΚΒΥ, ως μέλος της εξαμελούς ομάδας υλοποίησης, θα σχεδιάσει κατάλληλο πρόγραμμα κατάρτισης, το οποίο θα υλοποιηθεί σε συνεργασία με τους υπόλοιπους εταίρους του έργου. Το πρόγραμμα κατάρτισης θα παρακολουθήσουν επιλεγμένοι επιστήμονες από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και από το Παρατηρητήριο για τους Μεσογειακούς Υγροτόπους, ώστε να καταστεί δυνατή η λειτουργία του GlobWetland II πληροφοριακού συστήματος και πέραν του έργου.

¹ Προάγγελος του GlobWetland II ήταν το GlobWetland I, το οποίο υλοποιήθηκε στο διάστημα 2003 - 2008 σε 52 υγροτόπους που επιλέχθηκαν σε 21 χώρες των τεσσάρων ηπείρων. Το έργο αυτό διερεύνησε τη δυνατότητα χρήσης τεχνολογιών Παρατήρησης της Γης και η εμπειρία που αποκτήθηκε θα αξιοποιηθεί στο νέο έργο, το οποίο στοχεύει πρωτίστως στην επιχειρησιακή πλέον χρήση των ΕΕΕ τεχνολογιών από τους ίδιους τους φορείς διαχείρισης και διατήρησης υγροτόπων στις χώρες από Μαρόκο έως Τουρκία.

Εφαρμογή του GlobWetland II στον ποταμό Αξιό

Κατά τη λήξη του έργου, η ομάδα υλοποίησης θα εγκαταστήσει το GlobWetland II πληροφοριακό σύστημα στις αρμόδιες υπηρεσίες των χωρών της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και στο Παρατηρητήριο για τους Μεσογειακούς Υγροτόπους. Ερμηνεύοντας τους δείκτες παρακολούθησης, οι αρμόδιες υπηρεσίες θα είναι σε θέση να αξιοποιήσουν τη χρήση του συστήματος στη σύνταξη των εθνικών εκθέσεων, στο πλαίσιο της Σύμβασης Ραμσάρ και γενικότερα στον σχεδιασμό προστασίας και διατήρησης των υγροτόπων της χώρας τους. Επίσης, το Παρατηρητήριο για τους Μεσογειακούς Υγροτόπους θα είναι σε θέση να αξιοποιεί το GlobWetland II πληροφοριακό σύστημα για την αξιολόγηση της κατάστασης και της τάσης των υγροτόπων στις χώρες της Μεσογείου, να ενημερώνει και να κινητοποιεί την Επιτροπή για τους Μεσογειακούς Υγροτόπους (MedCom²). Το ΕΚΒΥ σχεδιάζει να αξιοποιήσει τις δυνατότητες του GlobWetland II πληροφοριακού συστήματος για την αξιολόγηση των ελληνικών υγροτόπων, αλλά και υγροτόπων γειτονικών χωρών των Βαλκανίων, της Μαύρης Θάλασσας και της Μεσογείου.

Ελένη Φυτώκα

2 Η Επιτροπή για τους Μεσογειακούς Υγροτόπους (The Mediterranean Wetlands Committee –MedCom) της Πρωτοβουλίας MedWet συγκροτείται από εκπροσώπους των αρμόδιων εθνικών αρχών για τους υγροτόπους 25 Μεσογειακών χωρών, της Παλαιστινιακής Αρχής, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς επίσης πέντε υγροτοπικών κέντρων, διακυβερνητικούς οργανισμούς και διεθνείς συμβάσεις και διεθνείς περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Η ταυτότητα του έργου GlobWetland II

Τίτλος: GlobWetland II - Ένα περιφερειακό πιλοτικό έργο της Σύμβασης Ραμσάρ για τους Υγροτόπους

Αναθέτουσα αρχή: Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος

Εταίροι του έργου:

Jena-Optronik, Γερμανική εταιρεία τηλεπισκόπησης και ΓΣΠ
KEYOBS, Βελγική εταιρεία ανάπτυξης πληροφοριακών συστημάτων
ΕΚΒΥ, Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων
DLR, Γερμανικό Κέντρο Τηλεπισκόπησης της Γερμανικής Υπηρεσίας Διαστήματος
TerraSpere, Ολλανδική εταιρεία τηλεπισκόπησης και ΓΣΠ
I-MAGE, Βελγική εταιρεία χαρτογράφησης και διαχείρισης περιβαλλοντικών δεδομένων

Συνεργαζόμενοι φορείς:

Επιστημονική και Τεχνική Ομάδα της Σύμβασης Ραμσάρ
Ερευνητικό Κέντρο Tour du Valat
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος

Διάρκεια: 2 έτη (2010 - 2011)

Προϋπολογισμός: 1.500.000 ευρώ

Το έργο LIFE+ για την αποκατάσταση των δασών μαύρης πεύκης στον Πάρνωνα

Ολοκληρώθηκε με επιτυχία ο πρώτος χρόνος υλοποίησης του έργου «Αποκατάσταση των δασών *Pinus nigra* στον Πάρνωνα (GR2520006) μέσω μιας δομημένης προσέγγισης». Στη διάρκειά του, ολοκληρώθηκε η αποτίμηση των συνεπειών της πυρκαγιάς της 23ης Αυγούστου 2007, δημοσιεύθηκε η πρώτη έκδοση των «Κατευθύνσεων για μια δομημένη προσέγγιση για την αποκατάσταση δασών μαύρης πεύκης» και παραδόθηκε στο Δασαρχείο Σπάρτης η «Πρόταση για την αποκατάσταση των δασών μαύρης πεύκης που επλήγησαν από πυρκαγιές στον Πάρνωνα», ώστε το Δασαρχείο να προχωρήσει στη μελέτη εφαρμογής της αποκατάστασης. Επίσης, κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, εγκαταστάθηκε το πρόγραμμα παρακολούθησης και συλλέχθηκαν τα πρώτα στοιχεία.

Μια από τις κύριες δράσεις του έργου ήταν και το συνέδριο με θέμα «Νέες προσεγγίσεις στην αποκατάσταση δασών μαύρης πεύκης», το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Σπάρτη (15 - 16 Οκτωβρίου 2009), συμβάλλοντας στη δημοσιοποίηση του έργου και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του, ενώ ταυτόχρονα, έγινε αφορμή για έναν εποικοδομητικό διάλογο σχετικό με την αποκατάσταση δασών της μαύρης πεύκης στις χώρες της Νότιας Ευρώπης (βλέπε ΑΜΦΙΒΙΟΝ, τεύχος 84).

Επίσης, δημιουργήθηκε ο δικτυακός τόπος του έργου, ενώ, παράλληλα, δημοσιεύθηκε το τρίπτυχο ενημερωτικό έντυπο και τοποθετήθηκαν οι ενημερωτικές πινακίδες του έργου.

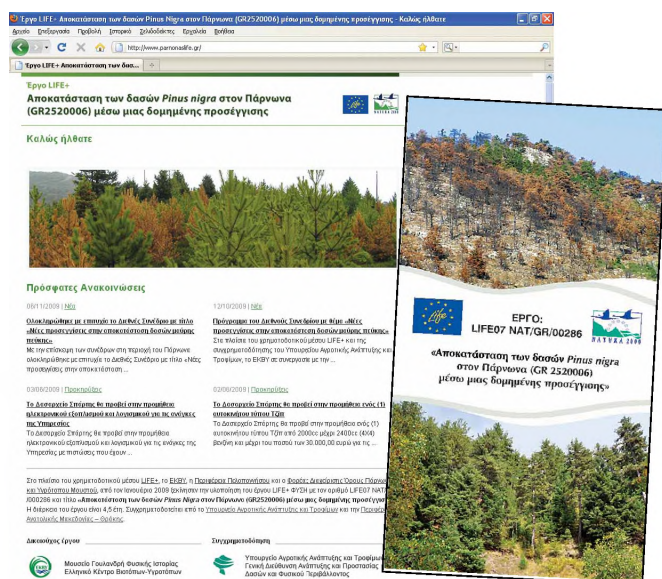

Από το συνέδριο, Φωτ. Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα

Αποτίμηση των επιπτώσεων της πυρκαγιάς της 23/8/2007

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της αποτίμησης, η πυρκαγιά της 23ης Αυγούστου 2007 επηρέασε το 9,6% της έκτασης του Τόπου Κοινοτικής Σημασίας «Όρος Πάρνωνας (και περιοχή Μαλεβής)». Σε ό,τι αφορά τον τύπο οικοτόπου προτεραιότητας της μαύρης πεύκης κάηκαν 19.210 στρέμματα, που αντιστοιχούν στο 35,91% των 53.500 στρεμμάτων που απαντούν στον Πάρνωνα. Ωστόσο, παρέμειναν νησίδες ζωντανών δένδρων μαύρης πεύκης, συνολικής έκτασης 4.201 στρεμμάτων οι οποίες λειτουργούν ως κέντρα αναγέννησης του δάσους, αποτελώντας πηγές σπερμάτων.

Συνολικά, η επίδραση της πυρκαγιάς στον τύπο οικοτόπου «(Υπο)Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπτευκα» στον Πάρνωνα έχει ως κυρίαρχο στοιχείο τις μεγαλύτερες επιπτώσεις στις νότιες και χαμηλότερου υψομέτρου θέσεις της καμένης έκτασης. Τα είδη φυτών και ζώων Κοινοτικού Ενδιαφέροντος δεν αντιμετώπισαν μη αντιστρέψιμες επιπτώσεις από την πυρκαγιά, με εξαίρεση τις χελώνες που επηρεάστηκαν έντονα. Το μέγεθος της έκτασης που κάηκε σε σχέση με το μέγεθος της περιοχής, καθώς και το ότι κανένας τύπος οικοτόπου ή ενδιαιτήμα κάποιου είδους δεν αντιμετωπίζει μη αναστρέψιμες επιπτώσεις, επιτρέπει το συμπέρασμα ότι η πυρκαγιά της 23/8/2007 εντός του Τόπου Κοινοτικής Σημασίας δεν έπληξε με μη αντιστρεπτό τρόπο την ακεραιότητά του. Ωστόσο, τυχόν νέα πυρκαγιά, πριν από την αποκατάσταση της συνέχειας του δάσους, ιδιαίτερα προς το νότιο και χαμηλότερο υψομετρικά τμήμα του, είναι πιθανόν να προκαλέσει σοβαρό πλήγμα στην ακεραιότητα του τόπου.

Κατευθύνσεις για μια δομημένη προσέγγιση για την αποκατάσταση δασών μαύρης πεύκης

Η πρώτη έκδοση των «Κατευθύνσεων για μια δομημένη προσέγγιση για την αποκατάσταση δασών μαύρης πεύκης» μετά από πυρκαγιές περιγράφει μια προσέγγιση πέντε βημάτων, τα οποία αφορούν στα ακόλουθα:

- 1) Καθορισμός κριτηρίων επιλογής και ιεράρχησης των επιφανειών προς αποκατάσταση.
- 2) Ιεράρχηση των επιφανειών προς αποκατάσταση, σύμφωνα με τα οικολογικά και εδαφολογικά γνωρίσματά τους.
- 3) Επιλογή των επιφανειών προς αποκατάσταση, με βάση τους διατιθέμενους πόρους.
- 4) Επιτόπια επιβεβαίωση της καταλληλότητας των επιλεχθέντων επιφανειών.
- 5) Επιλογή των μεθόδων αποκατάστασης.

Όσον αφορά στα προτεινόμενα κριτήρια, κωδικοποιούνται στα εξής:

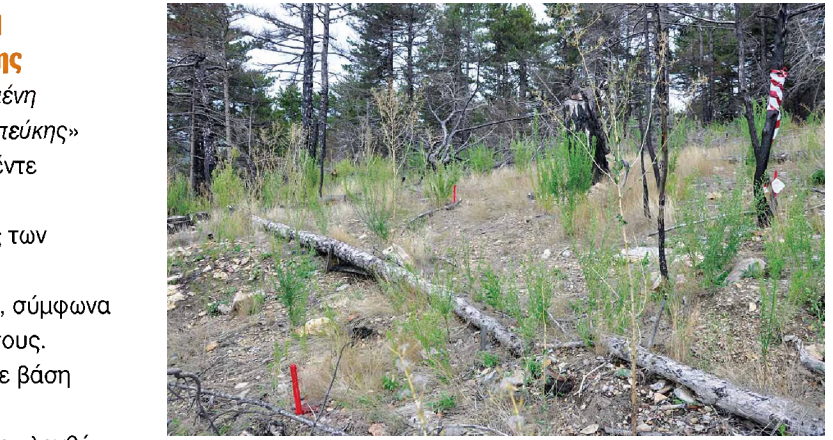
- α) Αποκλεισμού, για παράδειγμα, να μην γίνονται αναδασώσεις σε επιφάνειες που μπορούν να αναγεννηθούν φυσικά.
- β) Ιεράρχησης των καμένων εκτάσεων (με κριτήρια βιοτικά, αβιοτικά και τεχνικά) ως προς την καταλληλότητά τους για την αποκατάσταση του δάσους μαύρης πεύκης.

Επιπρόσθετα, στις κατευθύνσεις περιλαμβάνεται μια προσέγγιση για τον σχεδιασμό λήψης μέτρων αντιμετώπισης άμεσων κινδύνων και πρόταση ενεργειών που βελτιώνουν το επίπεδο ετοιμότητας της Δασικής Υπηρεσίας για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων μέτρων αποκατάστασης.

Αποτέλεσμα της εφαρμογής των κατευθύνσεων αποτελεί η «Πρόταση για την αποκατάσταση των δασών μαύρης πεύκης που επλήγησαν από πυρκαγιές στον Πάρνωνα». Η πρόταση περιλαμβάνει τις προτεινόμενες επιφάνειες συνολικής έκτασης 2.900 στρεμμάτων των συστάδων προς αποκατάσταση, τους σκοπούς και τα μέτρα αποκατάστασης. Με βάση την πρόταση αυτή, το Δασαρχείο Σπάρτης θα προχωρήσει στην τεχνική μελέτη εφαρμογής και στην αποκατάσταση των εκτάσεων αυτών.

Τεχνητή αποκατάσταση μαύρης πεύκης, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Π. Κακούρος

Επιφάνεια παρακολούθησης φυσικής αναγέννησης, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Π. Κακούρος

Πρόγραμμα παρακολούθησης της φυσικής αναγέννησης και της τεχνητής αποκατάστασης

Το πρόγραμμα παρακολούθησης αποσκοπεί στην αξιολόγηση: α) της προόδου της φυσικής αναγέννησης και β) της αποτελεσματικότητας του σχεδιασμού και της επιτυχίας της τεχνητής αποκατάστασης. Για την επίτευξη των σκοπών αυτών, εγκαταστάθηκαν αντίστοιχα, 13 επιφάνειες για την παρακολούθηση της φυσικής αναγέννησης και 20 επιφάνειες παρακολούθησης της τεχνητής αποκατάστασης. Οι επιφάνειες έχουν σημειωθεί στο έδαφος και έχουν χαρτογραφηθεί, ενώ ειδικότερα οι επιφάνειες για την παρακολούθηση της τεχνητής αποκατάστασης θα σημειωθούν μόνιμα, παράλληλα με την εξέλιξη των εργασιών αποκατάστασης.

2010. Έτος έναρξης της αποκατάστασης

Το έτος που διανύουμε αναμένεται να είναι το πρώτο έτος αποκατάστασης. Ήδη τα φυτά αναπτύσσονται στο φυτώριο της Οργάνης Κομοτηνής, με την καθημερινή φροντίδα της Διεύθυνσης Αναδασώσεων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Κατά τη διάρκεια του 2010, θα ξεκινήσει, επίσης, η δημιουργία της ταινίας τεκμηρίωσης για την αποκατάσταση των δασών μαύρης πεύκης, με τη βοήθεια όλων των εταίρων του έργου. Παράλληλα, ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, θα εστιάσει σε δράσεις επικοινωνίας και εκπαίδευσης σε σχολεία και Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της ευρύτερης περιοχής, παρέχοντας πληροφορίες, οργανώνοντας επισκέψεις στην περιοχή και προωθώντας θέματα διατήρησης του δάσους. Ταυτόχρονα, το Δασαρχείο Σπάρτης, παρέχει πληροφορίες σε ενδιαφερόμενους φορείς της περιοχής.

Περισσότερα στοιχεία για την πορεία του έργου παρέχονται στον τόπο του έργου www.parnonaslife.gr.

Πέτρος Κακούρος

Νεαρά φυτά μαύρης πεύκης στο φυτώριο Οργάνης (Κομοτηνή), Φωτ. Διεύθυνση Αναδασώσεων Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Η συνάντηση των έργων LIFE με θέμα την κλιματική αλλαγή

Η πρώτη συνάντηση των έργων LIFE που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή πραγματοποιήθηκε στις 18 και 19 Ιανουαρίου 2010, στο Ελσίνκι, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος της Φιλανδίας.

Στη συνάντηση συμμετείχαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Περιβάλλοντος της Φιλανδίας, καθώς και της Διεύθυνσης Διεθνών Υποθέσεων (International Affairs Directorate) και της Μονάδας LIFE Περιβάλλον και Οικο-καινοτομία (LIFE environment and Eco-innovation Unit) που ανήκουν στη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος (DG-ENV) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στη συνάντηση, εκπροσωπήθηκαν και παρουσιάστηκαν συνολικά 30 έργα, από 11 διαφορετικά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι συμμετέχοντες, εκπρόσωποι των έργων LIFE, είχαν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή μεταξύ τους, να μοιραστούν την εμπειρία τους και να ανταλλάξουν ιδέες και πληροφορίες, χρήσιμες για την υλοποίηση των έργων τους. Ακολούθως, οι συμμετέχοντες χωρίστηκαν σε ομάδες εργασίας προκειμένου να συζητήσουν τα αποτελέσματα της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή που πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2009 στην Κοπεγχάγη, με απώτερο σκοπό τη χάραξη νέων δρόμων για την ενίσχυση της συνεισφοράς των προγραμμάτων LIFE στην επίλυση του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής.

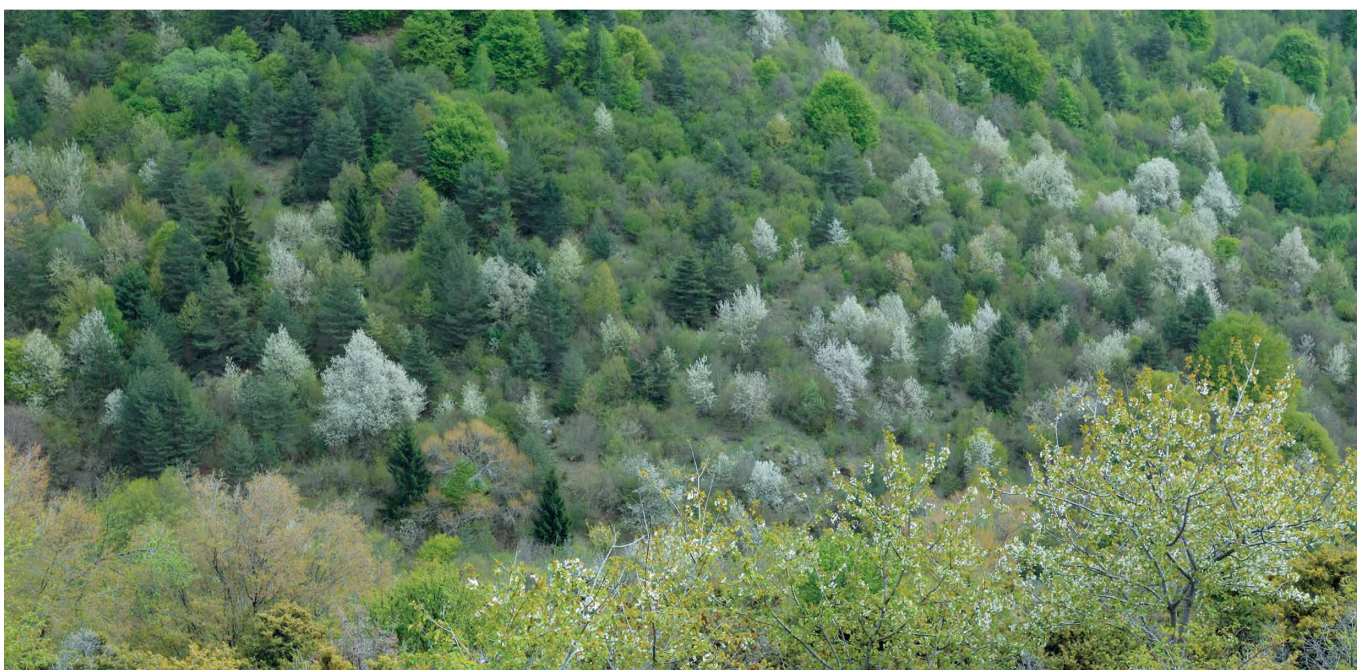
Συμμετέχοντες και εκπρόσωποι του προγράμματος LIFE συμφώνησαν πως απαιτείται ευρύτερη διάχυση των καλών πρακτικών και των αποτελεσμάτων μετά από το τέλος των έργων, ενίσχυση του χαρακτήρα των δράσεων επίδειξης, προώθηση των έργων που περιλαμβάνουν δράσεις και στρατηγικές με χρονικό ορίζοντα ισχύος τα επόμενα 50 έτη, απλοποίηση της διαδικασίας υποβολής προτάσεων στο πρόγραμμα LIFE και προσέλκυση των μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων.

Το ΕΚΒΥ συμμετείχε στη συνάντηση με την παρουσίαση του έργου LIFE+ AdaptFor «Προσαρμογή της δασικής διαχείρισης στην κλιματική αλλαγή στην Ελλάδα».

Η επόμενη συνάντηση για την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των έργων LIFE+, προγραμματίζεται σε δύο έτη.

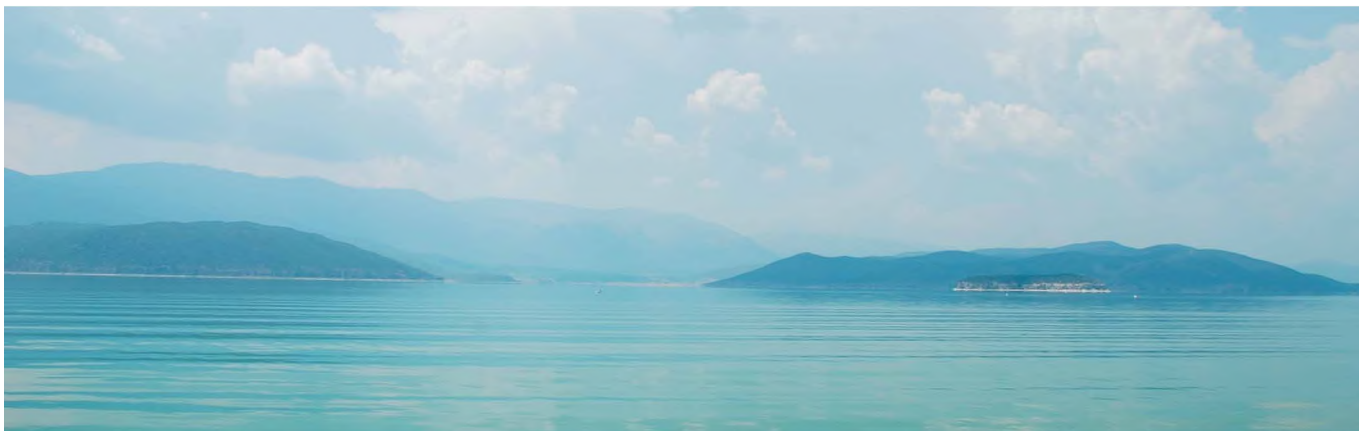
Οι παρουσιάσεις των έργων και των εκπροσώπων του προγράμματος LIFE υπάρχουν μαγνητοσκοπημένες στον διαδικτυακό τόπο: <http://www.youtube.com/user/fiste09#p/u/3/WKyoGF0BI0Y>. Πληροφορίες σχετικά με την ημερησία διάταξη, τους συμμετέχοντες και τα έργα, καθώς και τα πρακτικά της συνάντησης είναι διαθέσιμα στον διαδικτυακό τόπο: <http://ec.europa.eu/environment/life/news/newsarchive/2010/february/index.htm#helsinki>.

Βασιλική Χρυσοπολίτου

Ροδόπη, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Έγχρωμον

Η 3η Διεθνής Συνάντηση του Παρατηρητηρίου για τους Μεσογειακούς Υγροτόπους

Πρόσπες, Φωτ. Γ. Σκιαδαρέσης

Με κοινό στόχο την προστασία των υγροτόπων της Μεσογείου, περισσότεροι από 50 συμμετέχοντες από Αγγλία, Αλγερία, Γαλλία, Γερμανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ισραήλ, Ιταλία, Ιορδανία, Ισπανία, Καναδά, Μαρόκο, Μονακό, Ολλανδία, Παλαιστινιακή Αρχή, Πορτογαλία, Τουρκία και Τυνησία, μεταξύ αυτών και εκπρόσωποι της Γραμματείας της Σύμβασης Ραμσάρ για τους Υγροτόπους, της Σύμβασης για την Βιοποικιλότητα και της Πρωτοβουλίας MedWet, συναντήθηκαν από τις 7 έως τις 11 Φεβρουαρίου στον Ερευνητικό Σταθμό Tour du Valat (TdV) στην Camargue της Γαλλίας, όπου πραγματοποιήθηκε η 3η Διεθνής Συνάντηση του Παρατηρητηρίου για τους Μεσογειακούς Υγροτόπους (Mediterranean Wetland Observatory -MWO).

Σκοπός του Παρατηρητηρίου είναι η δημιουργία ενός μηχανισμού μεταξύ των χωρών της Μεσογείου, ο οποίος θα ενδυναμώσει τη διάχυση της επιστημονικής γνώσης και θα ενθαρρύνει την ανταλλαγή δεδομένων για την κατάσταση και τις τάσεις των Μεσογειακών υγροτόπων. Τον Νοέμβριο του 2008, κατά την 9η Συνάντηση της Πρωτοβουλίας MedWet στην Κορέα, η λειτουργία του Παρατηρητηρίου επικυρώθηκε επίσημα από την Επιτροπή Μεσογειακών Υγροτόπων της Πρωτοβουλίας MedWet και εντάχθηκε στο στρατηγικό σχέδιο εργασιών της. Η δεύτερη διεθνής συνάντηση έγινε τον Μάρτιο του 2009 όπου διατυπώθηκαν με σαφήνεια και συμφωνήθηκαν μεταξύ των συμμετεχόντων ο ρόλος και οι σκοποί αυτού.

Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των προηγούμενων δύο συναντήσεων (Μάρτιος 2007 και Μάρτιος 2009), καθώς και το έργο που έχει ήδη υλοποιηθεί από το MWO, στη 3η αυτή διεθνή συνάντηση του MWO συζητήθηκαν και αποφασί-

σθηκαν τα νέα βήματα του MWO. Τα κυριότερα θέματα αφορούν στα ακόλουθα:

- Το σχέδιο του Μνημονίου Συνεργασίας (Memorandum of Understanding -MoU) μεταξύ του Ερευνητικού Σταθμού Tour du Valat, που δρα ως η συντονιστική ομάδα του MWO και των μελών του MWO.
- Τη δομή και τη διακυβέρνηση του MWO.
- Το Σχέδιο του Πλαισίου Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του MWO, που είχε προταθεί κατά την προηγούμενη συνάντηση (Μάρτιος 2009) και αναπτύχθηκε περαιτέρω στη συνέχεια, εγκρίθηκε από κοινού από τα μέλη του MWO. Οι προτεινόμενοι δείκτες του Πλαισίου Παρακολούθησης και Αξιολόγησης αφορούν 6 θεματικές ενότητες: α) τη βιοποικιλότητα, β) την υγεία και συνοχή των οικοσυστημάτων, γ) τις αιτίες αλλοίωσης και τις πιέσεις που ασκούνται στους υγροτόπους, δ) την ικανότητα προσαρμογής σε παγκόσμιες αλλαγές, ε) τον βαθμό ενσωμάτωσης της προστασίας της φύσης στις αναπτυξιακές δράσεις και στ) τις οικολογικές υπηρεσίες (ecological services).
- Τέλος, στο πλαίσιο της συνάντησης, συζητήθηκαν η Στρατηγική και το Σχέδιο Επικοινωνίας του MWO, βασικός πόλος της οποίας θα αποτελέσει η νέα δικτυακή σελίδα του MWO που σύντομα θα είναι ενεργή, καθώς και η δομή και το περιεχόμενο της πρώτης έκθεσης του MWO. Η έκθεση αυτή, που αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί στα τέλη του 2010, έχει ως στόχο να υποστηρίξει τη λήψη αποφάσεων, τον σχεδιασμό πολιτικής, την εύρεση και διάθεση πόρων για την ορθολογική διαχείριση και διατήρηση των Μεσογειακών Υγροτόπων.

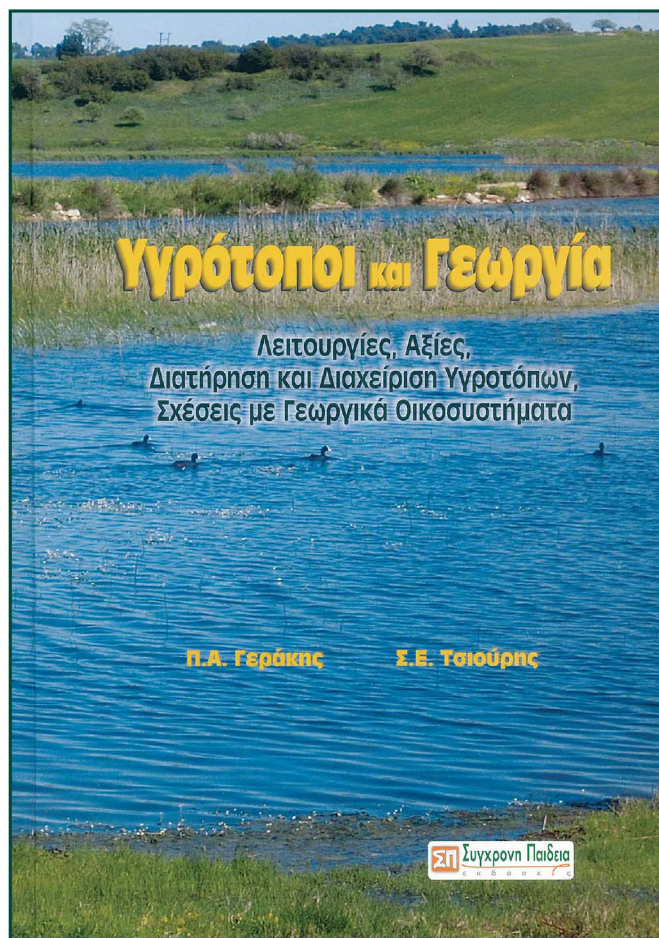
Ελένη Φυτώκα

Υγρότοποι και Γεωργία

Τις λειτουργίες και αξίες των υγροτόπων, τη διατήρηση και διαχείρισή τους, αλλά και τη σχέση τους με τα γεωργικά οικοσυστήματα πραγματεύεται η νέα έκδοση «Υγρότοποι και Γεωργία», την οποία συνυπογράφουν οι Π.Α. Γεράκης, ομότιμος καθηγητής Οικολογίας του Α.Π.Θ. και Πρόεδρος του Εκτελεστικού Συμβουλίου του ΕΚΒΥ και Σ. Ε. Τσιούρης, καθηγητής Χημείας και Προστασίας Περιβάλλοντος της Γεωπονικής Σχολής του Α.Π.Θ.

Η θεματική της έκδοσης την καθιστά ένα ιδιαίτερος χρήσιμο διδακτικό, και όχι μόνο, βοήθημα, ικανό να μεταφέρει τη γνώση, αλλά και να περάσει στον αναγνώστη του το μήνυμα ότι οι υγρότοποι δεν είναι τόποι «άχρηστοι», αλλά κεφάλαιο σπουδαίο και μη διαπραγματεύσιμο της εθνικής φυσικής κληρονομιάς.

Στις σελίδες του βιβλίου, το οποίο κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις «Σύγχρονη Παιδεία», επιχειρείται αρχικά μια μικρή εισαγωγή σχετική με τους υγροτόπους της Ελλάδας, αλλά και τη διευκρίνιση υγροτοπικών όρων. Παρατίθεται, επίσης, το νομικό πλαίσιο προστασίας των υγροτόπων και περιγράφονται οι λειτουργίες και αξίες τους, με έμφαση στις σχετιζόμενες με τον άνθρωπο. Ακολουθώντας, παρουσιάζονται οι φυσικές μεταβολές, αλλά και οι ανθρωπογενείς αλλοιώσεις των υγροτόπων, με σκοπό την ερμηνεία τους και την εξαγωγή διδαγμάτων από τα σφάλματα του παρελθόντος. Μεγάλο μέρος του περιεχομένου αφιερώνεται στις θετικές και αρνητικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ υγροτοπικών και αγροτικών οικοσυστημάτων, ενώ επιχειρείται και η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ υδατικού καθεστώτος και βιωτής των υγροτόπων, ένα θέμα σημαντικό, το οποίο, ωστόσο, καλύπτεται ελάχιστα από την ελληνική βιβλιογραφία. Στη συνέχεια του βιβλίου δίδονται οι γενικές αρχές διαχείρισης των υγροτόπων και το περιεχόμενο των διαχειριστικών σχεδίων.

Παράλληλα, τονίζεται η ανάγκη αποκατάστασης ή και δημιουργίας νέων υγροτόπων. Η έκδοση σκιαγραφεί, τέλος, τις τάσεις της ελληνικής κοινωνίας ως προς τους υγροτόπους και παρουσιάζει τις προοπτικές τους, ενώ τα παραρτήματά της συγκεντρώνουν τους ελληνικούς υγροτόπους ανά νομό, τους μεγαλύτερους ποταμούς και φυσικές λίμνες, τους υγροτόπους που έχουν αποξηρανθεί, τους ταμιευτήρες νερού σε ποταμούς, χειμάρρους, ρέματα και ορυχεία της Ελλάδας, καθώς και τις οικολογικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις ανά νομό.

Κατερίνα Μπόλη

Α Μ Φ Ι Β Ι Ο Ν

Τεύχος 85

Διμηνιαία έκδοση του ΕΚΒΥ ISSN 1106 - 3866

Κωδικός εντύπου: 2661

Ταχυδρομική διεύθυνση: Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων

14ο χλμ Θεσσαλονίκης - Μηχανιώνας, 570 01 Θέρμη,

Τ.Θ. 60394 - Τηλ. 2310 473320 - Φαξ: 2310 471795

E-mail: mariak@ekby.gr

Υπεύθυνος Έκδοσης: Μαρία Κατσακιώρη

Συντακτική Επιτροπή: Ευτυχία Αλεξανδρίδου, Αντώνης Αποστολάκης,

Π. Α. Γεράκης, Μαρία Κατσακιώρη, Κατερίνα Μπόλη, Σπύρος Ντάφης,

Δημήτρης Παπαδήμος, Μιλτιάδης Σεφερλής, Βασιλική Τσιαούση

Φωτογραφία εξωφύλλου: Πρέσπες, Γ. Σκιαδαρέσης

Φωτοστοιχειοθεσία - Επιμέλεια έκδοσης: ANIMA GRAPHICS

Ανατολή Καλεντζίδου, Φραγκίνη 9, 546 24 Θεσσαλονίκη

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο Θέρμης
Αριθμός Άδειας

Κείμενα και φωτογραφίες που αποστέλλονται για δημοσίευση στο περιοδικό δεν επιστρέφονται. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση με οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο του περιεχομένου του ΑΜΦΙΒΙΟΝ μόνο εφόσον γίνεται αναφορά στην πηγή.

